

VENDIM
Nr. 4, datë 5.2.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	Anëtar i	“	“
Sokol Berberi	Anëtar i	“	“
Vitore Tusha	Anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	Anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	Anëtar i	“	“
Fatos Lulo	Anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	Anëtar i	“	“

me sekretare Blerina Çinari (Basha) në datën 1.10.2013 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore mbi bazë dokumentesh çështjen me nr. 34/7 Akti, që i përket:

KËRKUES: Erjon Sadikaj

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi, si antikushtetues, i vendimit nr.1473 datë 15.11.2012, të Gjykatës së Lartë; i vendimit nr. 93, datë 5.7.2012, të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe kthimi i çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Apelit Vlorë, me tjetër trup gjykues.

BAZA LIGJORE: Nenet 131, pika “f”, 134, pika 1, “g”, 42, pika 1 dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 1, 5, 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat dhe Liritë Themelore të Njeriut; nenet 27, 28, 29, 30, 39, 42 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”; nenet 9, 10 e vijues të Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut, të OKB-së.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Besnik Imeraj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura, pretendimin e kërkuarit që kërkonte pranimin e kërkesës, dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në datën 30.04.2012, Policia e Qarkut Vlorë ka kryer arrestimin e shtetasit shqiptar Erjon Sadikaj për llogari të autoriteteve italiane, mbi bazën e një urdhër arresti ndërkombëtar, të lëshuar nga Gjykata e Leçes, Itali, për veprën penale të “Pjesëmarrjes në organizatë kriminale” dhe “Trafikimit të lëndëve narkotike”, vepra këto të parashikuara nga legjislacioni italian.

Më pas, organi i prokurorisë Vlorë i është drejtuar gjykatës së shkallës së parë Vlorë me kërkesë për ekstradimin e shtetasit Erjon Sadikaj në shtetin italian, për efekt të procedimit të mësipërm.

Rezulton se gjatë kohës që çështja gjykohej në Gjykatën e Rrethit Vlorë, ndaj Erjon Sadikajt, me vendimin nr.232, datë 4.4.2012 të Gjykatës së Apelit Vlorë, është vendosur masa e sigurimit arrest në burg, pasi ndaj këtij shtetasi është regjistruar procedimi penal i filluar nga Prokuroria e Rrethit Vlorë nr.618, i vitit 2012, për veprën penale të “prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”.

2. **Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë**, me vendimin nr.279, datë 18.6.2012, ka vendosur të rrëzojë kërkesën për ekstradim të prokurorisë, duke mos e pranuar atë.

3. Mbi ankimin e prokurorisë, **Gjykata e Apelit Vlorë**, me vendimin nr.93, datë 5.7.2012, ka vendosur ndryshimin e vendimit nr.279, datë 18.6.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe, duke e pranuar kërkesën, ka miratuar ekstradimin e shtetasit Erjon Sadikaj.

4. **Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë**, me vendimin nr.1473, datë 15.11.2012, ka vendosur: Mospranimin e rekursit ndaj vendimit nr.93, datë 5.7.2012, të Gjykatës së Apelit Vlorë.

5. **Kërkuesi** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 20.5.2013, me kërkesë për shfuqizimin e vendimit nr. 1473, datë 15.11.2012, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe vendimit nr.93, datë 5.7.2012, të Gjykatës së Apelit Vlorë, duke pretenduar cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në aspektet e mëposhtme:

5.1 Vendimet objekt kërkesë janë rrjedhojë e një procesi jo të rregullt dhe janë marrë në shkelje të standardeve dhe urdhërimeve që kërkojnë nenet 489 e 490 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), dhe të neneve 39, 41 dhe 42 të Kushtetutës dhe të Konventës Europiane për Ekstradimin.

5.2 Në rastin konkret, parimi i sigurisë juridike është cenuar gjatë dhënies së këtyre vendimeve, për shkak se jo vetëm janë shkelur dhe mohuar të drejtat dhe liritë themelore të kërkuarit, por edhe janë shkelur të drejtat dhe garancitë procedurale të tij, të sanksionuara në ligjin procedural penal.

5.3 Gjykata e Apelit, duke ndryshuar vendimin e faktit, ka gabuar, pasi zgjidhja e dhënë në vendimin objekt të kësaj kërkesë, duke lejuar ekstradimin, bie në kundërshtim me nenin 491/1/c të KPP-së.

5.4 Vendimi i Gjykatës së Lartë, duke mos ia nënshtruar rekursin seancës gjyqësore, e bën këtë vendim antikushtetues. Kolegji Penal ishte i detyruar ta kalonte rekursin në seancë, të shtjellonte dhe t'i jepte përgjigje shkaqeve të rekursit të cilat ishin mjaft problematike dhe serioze, jo vetëm në qëndrime të kundërta midis dy gjykatave, por kishte dhe shkelje të natyrës kushtetuese.

5.5 Gjykatat kanë shkelur nenin 3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Respektimi dhe garancia e rregullave juridike nga shteti sigurohet, ndër të tjera, edhe nëpërmjet respektimit të rendit juridik dhe lirive dhe të drejtave themelore të njeriut.

5.6 Vendimet e gjykatave janë në shkelje të Kushtetutës, për shkak të mosbotimit të tekstit të Konventës Europiane të Këshillit të Europës “Për ekstradimin”, në Fletoren Zyrtare.

II

Gjykata Kushtetuese (Gjykata) çmon se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në bazë të nenit 134/g të Kushtetutës, *ratione materiae*, si edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit të parashikuar nga neni 30, pika 2 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

III

Vlerësimi i Gjykatës

A. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit për një proces të rregullt ligjor për shkak të mosarsyetimit të vendimit nga Gjykata e Lartë

6. Kërkuari ka pretenduar se megjithëse në rekurs ishin paraqitur shkaqe ligjore dhe kushtetuese, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk e kaloi çështjen për shqyrtim dhe nuk i dha përgjigje problemeve juridike të ngritura në rekurs. Sipas tij, për këto shkaqe, vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, për mospranimin e rekursit, është i paarsyetuar.

7. Gjykata është shprehur dhe herë të tjera për rolin që ka dhoma e këshillimit, duke vlerësuar se sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (*shih vendimin nr. 4, datë 25.2.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas këtyre standardeve, kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata.

8. Në nenin 42, paragrafi 2, të Kushtetutës, parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të

drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e caktuar me ligj. Gjykata ka vlerësuar edhe më parë se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga aspektet e së drejtës për gjykim, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 3.6.2009, dhe nr. 7, datë 11.3.2008*). Neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së sanksionojnë në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t'ia garantojë atij këtë akses (*shih vendimet nr. 5, datë 6.3.2009, dhe nr. 17, datë 19.6.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). E drejta e aksesit në gjykatë mund t'i nënshtrohet kufizimeve deri në atë masë sa ato të mos cenojnë thelbin e kësaj të drejte. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr 18, datë 8.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Gjykata Kushtetuese, në jurisprudencën e saj, të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar e ka konsideruar pjesë përbërëse dhe të pandarë të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të neneve 42, 142/1 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

10. Gjykata ka theksuar se arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, duke iu dhënë njëkohësisht mundësinë për ta kundërshtuar atë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse (përfshirë dhe Gjykatën Kushtetuese) dhe, që kjo të bëhet e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit në të cilin gjykata tregon me qartësi faktet, ligjin e zbatueshëm dhe arsyet që e kanë shtyrë për të bërë zgjedhjen ndërmjet disa mundësive. Para së gjithash, ajo duhet t'u japë përgjigje të gjitha pretendimeve të palëve në proces, pavarësisht se në kuptimin kushtetues një përgjigje e detajuar nuk është në çdo rast e domosdoshme (*shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009; nr.8, datë 16.3.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Në çështjen objekt të këtij gjykimi kushtetues, rezulton se zgjidhja e çështjes nga gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit është rrjedhojë e një arsyetimi dhe interpretimi të kundërt të ligjit. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me arsyetimin se kërkuuesi ndiqej në Shqipëri për një vepër penale, ka rrëzuar kërkesën për ekstradim, duke çmuar se ajo binte ndesh me dispozitën e nenit 491/c/a të Kodit të Procedurës Penale.

12. Duke arsyetuar të kundërtën, pra që kërkesa nuk bie ndesh me dispozitën e nenit 491/1/c të KPP-së, Gjykata e Apelit Vlorë vendosi ndryshimin e vendimit nr.279, datë 18.06.2012, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe miratimin e ekstradimit të shtetasit Erjon Sadikaj.

13. Çështja, objekt gjykimi, është e një natyre juridiksionale ndërkombëtare, për faktin se objekt i gjykimit është kërkesa e autoriteteve proceduese shqiptare në lidhje me ekstradimin e kërkuarit Erjon Sadikaj, dhe nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet të ishte bërë interpretimi i normës procedurale në funksion të ushtrimit të sovranitetit nga shteti ynë, në përputhje me legjislacionin e brendshëm dhe marrëdhëniet ndërkombëtare.

14. Duke mos qenë dakord me mënyrën si gjykata e apelit ka bërë interpretimin e normës procedurale, kërkuuesi i është drejtuar Gjykatës së Lartë, duke i kërkuar të zgjidhë çështjen në ushtrimin e njërit prej funksioneve më të rëndësishme të saj, atij të interpretimit të ligjit, por Gjykata e Lartë ka vendosur, në dhomën e këshillimit, mospranimin e rekursit.

15. Në këtë çështje gjykatat kanë dhënë një interpretim të ndryshëm të nenit 491 , pika “c”, të KPP-së, i cili parashikon se nuk pranohet kërkesa për ekstradim ndaj personit që ka kryer një vepër penale në Shqipëri.

16. Koncepti i institutit të ekstradimit, referuar Konventës Evropiane për Ekstradimin dhe Kodit të Procedurës Penale, konsiston në një nga format e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe ka për qëllim dorëzimin e një personi një shteti të huaj, për ekzekutimin e një vendimi me burgim ose të një akti që

vërteton procedimin e tij për një vepër penale.

17. Nga përmbajtja e nenit 5 dhe 116 të Kushtetutës dhe nenit 10 të KPP-së, burimet e së drejtës që rregullojnë ekstradimin në legjislacionin shqiptar, janë Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, marrëveshjet ndërkombëtare shumëpalëshe dhe dypalëshe të ratifikuara, parimet dhe normat e së drejtës ndërkombëtare të pranuar, si dhe dispozitat e Kodit Penal dhe të Kodit të Procedurës Penale.

18. Roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta, veçanërisht në rastet kur dy gjykata i kanë dhënë përgjigje diametralisht të kundërta pretendimeve të kërkuarit.

Kemi parasysh këtu, veç të tjerave, edhe të drejtën e Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë për të marrë vendime për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore.

Nga kjo pikëpamje, Gjykata vlerëson se ajo që mund të konstatohet, është fakti që kërkuarit, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, i është mohuar e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës dhe, në këtë kuptim, kërkesa e tij është e bazuar dhe duhet pranuar.

19. Në rastin në gjykim, Gjykata çmon të nevojshme të theksojë se Gjykata e Lartë rast pas rasti duhet t'i japë përgjigje problemeve ligjore që në praktikë lidhen me interpretimin e ligjit. Në këtë kontekst, Gjykata e Lartë, në bazë të normave procedurale, e ka detyrim ligjor interpretimin e ligjeve, për më shumë që kjo çështje ka të bëjë me koncepte të natyrës së marrëdhënieve ndërkombëtare dhe të konventave, palë e të cilave është dhe Shqipëria.

20. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuarit i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, pasi rezulton që t'i jetë mohuar aksesin në Gjykatën e Lartë.

B. Lidhur me pretendimet se Gjykata e Apelit ka shkelur dispozitën e nenit 491/1/c të Kodit të Procedurës Penale

21. Në vlerësimin e Gjykatës, këto pretendime të kërkuarit kanë të bëjnë në thelb me mënyrën e interpretimit të fakteve dhe zbatimin e ligjit nga ana e Gjykatës së Apelit Vlorë.

22. Gjykata ka ritheksuar vazhdimisht qëndrimin e saj të konsoliduar se mënyra e vlerësimit të provave dhe mënyra e zbatimit të ligjit material është, si rregull, atribut i gjykatave të zakonshme, pra bëhet nga gjykatat e zakonshme, kurse detyra e Gjykatës Kushtetuese është që të sigurojë nëse procesi në tërësinë e tij, përfshirë edhe mënyrën në të cilën janë marrë provat, ka qenë i rregullt.

23. Roli i Gjykatës nuk është të rivlerësojë faktet, zbatimin e ligjit material, apo zgjidhjen e dhënë nga gjykatat e zakonshme (*shih vendimet nr. 1, datë 20.1.2012; nr. 23, datë 17.5.2011 dhe nr. 106, datë 1.8.2001, të Gjykatës Kushtetuese*). Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 31, datë 5.7.2011, dhe nr. 22, datë 22.7.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Për këto arsye, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit, të parashtruara sa më sipër, janë të pabazuara.

C. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të "sigurisë juridike"

24. Doktrina e së drejtës kushtetuese ka pranuar se siguria juridike është ndër elementet thelbësore të shtetit të së drejtës. Kjo siguri presupozon, veç të tjerave, besueshmërinë e qytetarëve tek shteti dhe pandryshueshmërinë e ligjit për marrëdhëniet e rregulluara. Besueshmëria ka të bëjë me faktin se qytetari nuk duhet të shqetësohet vazhdimisht për ndryshueshmërinë dhe pasojat negative të akteve normative që cenojnë dhe përkeqësojnë një gjendje të vendosur me akte të mëparshme. Nuk do të kishim të bënim me një rast të garantimit të besueshmërisë në sistemin e normave juridike, nëse siguria lidhur me një situatë të caktuar juridike nuk mund të justifikohet dhe nuk mund të mbrohet materialisht.

25. Në thelbin e një gjykimi të drejtë qëndrojnë të gjitha garancitë procedurale për individin, nga respektimi i të cilave arrihet të përfitohet e drejta për të pasur një seancë të drejtë dhe të ndershme ligjore. E drejta për një gjykim të drejtë në proceset penale evidentohet nëpërmjet një numri të drejtash, si e drejta për t'u konsideruar i pafajshëm, e drejta për një seancë publike, e drejta për t'u gjykuar pa vonesa të nevojshme, e drejta për t'u mbrojtur vetë apo nëpërmjet avokatit, etj. Të gjitha këto të drejta të

përmendura përbëjnë garanci minimale dhe respektimi i secilës prej tyre nuk siguron në të gjitha rastet e rrethanat se një seancë ka qenë e ndershme dhe e drejtë. Për sa më sipër, gjykata e gjen të pabazuar pretendimin e kërkuarit për shkelje të standardit të “sigurisë juridike”.

26. Gjukata gjen të pabazuar edhe pretendimin e kërkuarit në lidhje me shkeljen kushtetuese për shkak të mosbotimit, në Fletoren Zyrtare, të tekstit të Konventës Europiane të Këshillit të Europës “Për ekstradimin”, pasi rezulton se të dhënat për botimin e marrëveshjes janë: Fletorja Zyrtare, viti 1998, Nr. 10 , faqe 353, data e aprovimit 02-04-1998, data e botimit 06-05-1998.

PËR KËTO ARSYE,

Gjukata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr.1473, datë 15.11.2012 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo
Anëtarë kundër: Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën, lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje dhe argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim, e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice.

Nëpërmjet arsytimit të saj, shumica ka konkluduar se duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, kërkesit i është mohuar e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*prg. 18 i vendimit*).

Nuk pajtohem me këtë përfundim të shumicës pasi, në vlerësimin tim, Gjykata e Lartë i ka dhënë përgjigje kërkesit në vendimin e saj, të marrë në dhomë këshillimi. Ky qëndrim mbështetet në jurisprudencën e Gjykatës, sipas të cilës arsyetimi i kufizuar i vendimit të marrë në dhomën e këshillimit nuk e cenon procesin e rregullt ligjor. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mospranimit të rekursit, nga ana e kolegjeve të saj, gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit. Siç ka evidentuar edhe shumica në paragrafin 7 të vendimit, sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, dhoma e këshillimit luan rolin e një filtri të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj. Sipas këtyre standardeve, kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata (*shih vendimet nr. 34, datë 12.7.2013; 108, datë 3.10.2012, dhe nr. 17, datë 17.5.2011, të Gjykatës Kushtetuese; vendimin nr. 143, datë 7.12.2011, të Mbledhjes së Gjyqtarëve*).

Edhe GJEDNJ-ja ka theksuar se: “detyrimi që ka gjykata vendase për të arsyetuar vendimet e saj, nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse. Masa e arsytimit të vendimit varet nga natyra e vendimit në fjalë” (...) “arsyetimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit në dhomë këshillimi, në mënyrë të nënkuptuar evidenton se aplikanti nuk ka ngritur një nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, që është kusht për pranimin e kërkesës. Gjykata vëren se, kur një Gjykatë e Lartë refuzon të pranojë një çështje, për arsye se mungojnë shkaqet ligjore për ngritjen e çështjes, një arsyetim shumë i kufizuar mund të përmbushë kriterin e nenit 6 të Konventës” (*Marini kundër Shqipërisë, datë 18.12.2007, §105-106; Mishqjoni kundër Shqipërisë, datë 7.12.2010, § 51*).

Për më tepër, vlerësoj se standardi mbi të cilin mbështetet shumica në këtë çështje nuk krijon garanci për ruajtjen e vlerave të uniformitetit, qëndrueshmërisë dhe parashikueshmërisë në zbatimin e së drejtës dhe, për pasojë, lë hapësirë për cenimin e sigurisë juridike dhe barazisë përpara ligjit. Këtë vlerësim e mbështes në arsyet që vijnë.

Arsyetimi i shumicës është i paqartë në lidhje me standardin mbi të cilin ajo ka vendosur të pranojë pretendimin e kërkesit. Fillimisht, shumica i referohet cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor (*pika A e vendimit*), më tej vlerëson se kërkesit i është mohuar e drejta e ankimit në kuptimin substancial (*prg. 18 i vendimit*) dhe në fund arrin në konkluzionin se kërkesit i është mohuar aksesit në Gjykatën e Lartë (*prg. 20 i vendimit*).

Shumica nuk ka shpjeguar se çfarë kuptohet me “pretendime të natyrës kushtetuese”, të cilave, sipas saj, Gjykata e Lartë duhet t’u japë domosdoshmërisht përgjigje edhe kur vendos mospranimin e rekursit, siç është rasti konkret. Ajo është mjaftuar me konstatimin se në rastin e ngritjes në rekurs të pretendimeve me natyrë kushtetuese, Gjykata e Lartë është e detyruar t’u japë përgjigje këtyre pretendimeve për të garantuar të drejtën e ankimit në kuptimin substancial. Në një arsyetim *a contrario*, bazuar në qëndrimin e mësipërm, nëse në rekurs nuk ngrihen pretendime të natyrës kushtetuese, Gjykata e Lartë nuk është e detyruar t’u japë përgjigje, pasi në këto raste është i mjaftueshëm një arsyetim i kufizuar, që e përmbush standardin kushtetues të arsytimit. Ky lloj diferencimi në arsyetim, i lidhur me natyrën e pretendimeve të ngritura në rekurs, është bërë nga shumica pa parashtruar motivet përse

arsyetimi i kufizuar konsiderohet i rregullt, në aspektin kushtetues, në disa raste, dhe i parregullt në raste të tjera.

Nisur nga ky arsyetim i shumicës lind pyetja: Nëse pretendimet e ngritura në rekurs janë me natyrë kushtetuese, a duhet t'u japë përgjigje atyre edhe Gjykata e Kushtetuese? Me qëndrimin e saj shumica ka lënë shteg për një lloj ndërhyrjeje të Gjykatës Kushtetuese në rolin vlerësues të Gjykatës së Lartë. Kështu shumica, në rastin konkret, ka vlerësuar përmbajtjen e rekursit, konkretisht duke identifikuar natyrën kushtetuese të pretendimeve të ngritura në të dhe i ka imponuar Gjykatës së Lartë mënyrën e arsytimit në lidhje me këto pretendime. Vlerësimi i rekursit është atribut i Gjykatës së Lartë, e cila vlerëson pretendimet e ngritura në rekurs në dhomë këshillimi. Ajo verifikon nëse rekursi i plotëson ose jo kushtet për shqyrtim dhe, sipas rastit, vendos pranimin ose mospranimin e rekursit. Gjithashtu, duke vlerësuar se Gjykata e Lartë duhet të mbante qëndrim, në rastin konkret, në lidhje me problemet ligjore që i përkasin interpretimit të ligjit, shumica ka ndërhyrë në rolin e Gjykatës së Lartë për njësimin e praktikës gjyqësore (*shih prg. 18-19 të vendimit*). Vlerësimi nëse është rasti për unifikimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore, është në diskrecion të Gjykatës së Lartë dhe ky lloj vlerësimi nuk mund t'i imponohet nga Gjykata. Në çështjen në shqyrtim, Gjykata e Lartë ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së apelit, duke pranuar rrjedhimisht interpretimin e bërë prej saj. Në vijim, çmoj se vlerësimi i procesit të zhvilluar në Gjykatën e Lartë, në këndvështrim të respektimit të nenit 42 të Kushtetutës, duhet të bëhet nga Gjykata gjithnjë brenda kuadrit të kompetencave të saj, çka përjashton vlerësimin e përmbajtjes së rekursit dhe detyrimin e Gjykatës së Lartë për të ndjekur mënyra të ndryshme për vlerësimin e pretendimeve, apo për të njësuar praktikën gjyqësore.

E shoh të rëndësishme të ritheksoj se parimi i shtetit të së drejtës, i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, nënkupton, midis të tjerave, edhe rregullin e vazhdimësisë së jurisprudencës. Gjykata është shprehur se është e pranueshme, në mënyrë të natyrshme, që jurisprudenca kushtetuese të evoluojë, duke synuar rritjen e standardeve kushtetuese. Nga kjo pikëpamje, ekziston përherë mundësia që jurisprudenca, duke u plotësuar përmes konkluzionesh të reja interpretuese, edhe të ndryshohet, por Gjykata thekson se një ndryshim i praktikës mund të realizohet nëse ekzistojnë arsye të forta që do ta justifikojnë një ndërmarrje të tillë dhe vetëm në rastet kur kjo është e paevitueshme, objektivist e domosdoshme, si dhe kushtetutshmërisht e bazuar dhe e arsyetuar. Çdo ndryshim i precedentëve të Gjykatës Kushtetuese ose korrigjimi i doktrinës zyrtare kushtetuese mund të bëhet vetëm për arsye të rëndësishme, sidomos për ta harmonizuar atë me praktikën e GJEDNJ-së (*shih vendimet nr. 20, datë 1.6.2011; nr. 30, datë 17.6.2010 dhe nr. 21, datë 29.4.2010, të Gjykatës Kushtetuese*). Edhe GJEDNJ-ja, në këtë këndvështrim, është shprehur se: "Roli i një gjykate të lartë në një palë kontraktuese është pikërisht zgjidhja e konflikteve, shmangia e divergjencave dhe qëndrueshmëria. (...) Është në interes të sigurisë juridike, të parashikueshmërisë dhe të barazisë para ligjit që gjykata të mos shmanget pa motiv të vlefshëm nga precedentët." (*Shih çështjen Mullai dhe të tjerët kundër Shqipërisë, datë 23.3.2010, prg. 83, dhe çështjen Chapman kundër Mbretërisë së Bashkuar, datë 18.1.2001, prg. 70*). Në rastin konkret, shumica nuk e ka justifikuar ndryshimin e praktikës së Gjykatës me një motivim të qartë e të bazuar.

Gjithashtu, me qëndrimin e saj shumica krijon paqartësi për sa i përket mundësisë që ka kërkuesi për ta goditur për antikushtetutshmëri të njëjtin vendim, pas rigjykimit në Gjykatën e Lartë. A mundet Gjykata ta kontrollojë përsëri nga pikëpamja kushtetuese të njëjtin vendim pasi çështja të jetë rigjykuar në Gjykatën e Lartë? Në rastin konkret shumica i është shmangur vlerësimit të pretendimeve që në çmuarjen e saj kanë natyrë kushtetuese, duke e rikthyer çështjen në Gjykatën e Lartë. Për pasojë, qëndrimi i shumicës nuk i shërben efektivitetit të shqyrtimit kushtetues dhe respektimit të së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm.

Si përfundim, për sa më lart, ndryshe nga shumica, çmoj se kërkuesit nuk i është cenuar e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, ndaj kërkesa e tij duhej të ishte rrëzuar.

Anëtar: Sokol Berberi

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuar Erjon Sadikaj, jemi kundër qëndrimit të shumicës për shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën, të vendimit nr.1473, datë 15.11.2012, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

2. Neni 432 i KPP-së ka parashikuar shkaqet për të cilat mund të bëhet rekurs në Gjykatën e Lartë, kurse neni 433 i po këtij Kodi parashikon se rekursi nuk pranohet në qoftë se bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji dhe se mospranimi i rekursit vendoset nga kolegji në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve. Në jurisprudencë konstante, Gjykata ka theksuar se, në rast se Kolegji, në dhomën e këshillimit, krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs janë haptazi të pabazuara, pasi nuk bëjnë pjesë në ato shkaqe që parashikon dispozita ligjore ose nuk gjejnë mbështetje në aktet e dosjes gjyqësore, atëherë është në funksionin e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit nuk është një shkelje e të drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës, por është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (*shih vendimet nr.8, datë 2.5.2006; nr.5, datë 26.1.2007; nr.4, datë 25.2.2009; nr.25, datë 10.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka theksuar edhe se detyrimi për të provuar ekzistencën e shkeljeve të së drejtës për proces të rregullt nga shqyrtimi i rekursit në dhomën e këshillimit bie mbi kërkuar dhe nëse ai nuk arrin ta provojë këtë, atëherë nuk mund të konkludohet se vendimi i dhomës së këshillimit është rezultat i një procesi të parregullt ligjor (*shih vendimin nr.19, datë 19.7.2005, të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Megjithatë, Gjykata ka theksuar se kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit, për mospranimin e rekursit, vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr.19, datë 19.7.2005; nr.22, datë 6.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Kjo sepse, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, Gjykata ka theksuar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Ky raport midis juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit) (*shih vendimet nr.4, datë 28.02.2006; nr.19, datë 2.4.2012; nr.58, datë 24.12.2012; nr.36, datë 25.7.2013; nr.52, datë 2.12.2013, të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Në kuptim të sa më sipër, jurisprudenca e Gjykatës ka ecur në linjën që një vendim gjyqësor i dhomës së këshillimit cenon të drejtën për një proces të rregullt në ato raste kur në procesin e zhvilluar në shkallët më të ulëta të gjykimit është konstatuar cenimi i kësaj të drejte kushtetuese të individit, në një nga elementët përbërës të saj, e cila është e vetmja e drejtë kushtetuese procedurale që i lejon individit të mbrojtë të drejtat e tjera të tij substanciale. Në rast të evidentimit të një cenimi të tillë, të konstatuar në shkallët e tjera të gjykimit, Gjykata, në zbatim të parimit të subsidiaritetit e ka kthyer çështjen në Gjykatën e Lartë në mënyrë që vetë ajo gjykatë, në funksion të pozicionit të saj në piramidën gjyqësore, të mund të riparojë shkeljet e kryera brenda sistemit gjyqësor. Gjykata e Lartë, në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit, si dhe në atë të kontrollit të respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta, duhet të mbajë qëndrim të shprehur lidhur me pretendimet e ngritura nga individët për cenimin e një prej standardeve të procesit të rregullt, të evidentuar në gjykimin e faktit.

5. Por, në rastet kur Gjykata nuk konstaton cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në procesin gjyqësor të zhvilluar në të tre shkallët e gjykimit, ajo nuk vë në dyshim procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë, duke u mbështetur thjesht në faktin se ai ka vendosur mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi. Ky proces është vënë në dyshim nga Gjykata vetëm në rastin kur këto vendime nuk përmbajnë shkaqet e ngritura në rekurs, çka sipas Gjykatës cenon parimin e arsytimit të vendimit gjyqësor. Megjithatë, edhe në lidhje me këtë parim Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson zbatimin e tij rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme këtë detyrim (*shih vendimin nr.25, datë 10.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Bazuar në konsideratat e mësipërme, vlerësojmë se në rastin konkret Gjykata nuk duhej të shfuqizonte vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

7. Për pranimin e kërkesës shumica ka arsyetuar se në çështjen objekt gjykimi, zgjidhja e çështjes nga gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit është rrjedhojë e një arsyetimi dhe interpretimi të kundërt të ligjit. Pasi ndalet në konceptin e institutit të ekstradimit, shumica arsyeton se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta, veçanërisht në rastet kur dy gjykatat i kanë dhënë përgjigje diametralisht të kundërta pretendimeve të kërkuarit. Më tej ajo shprehet se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'i japë përgjigje problemeve ligjore që në praktikë lidhen me interpretimin e ligjit. Në këtë kontekst, Gjykata e Lartë, në bazë të normave procedurale, e ka detyrim ligjor interpretimin e ligjeve, për më shumë që kjo çështje ka të bëjë me koncepte të natyrës së marrëdhënieve ndërkombëtare dhe të konventave, palë e të cilave është dhe Shqipëria. Për sa më sipër, Gjykata ka vlerësuar se kërkuarisi i është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, pasi i është mohuar akses në Gjykatën e Lartë.

8. Interpretimi i ligjeve është kompetencë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe sidomos e Gjykatës së Lartë. Në këtë kuptim, Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Ky funksion ushtrohet nga Gjykata e Lartë duke tërhequr për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara. Sa më sipër, vjen si pasojë e pozicionit të saj si organi më i lartë i sistemit gjyqësor dhe lidhet me funksionin e përgjithshëm të saj për të siguruar uniformitetin e interpretimit të normave ligjore nga ana e gjyqtarëve të zakonshëm, përmes përcaktimit të linjave të interpretimit të cilave gjyqtarët duhet t'u përmbahen. Përfundimet në të cilat arrin Gjykata e Lartë nuk vlejnë vetëm për rastin konkret të zgjidhur prej saj, por për të gjitha rastet e ngjashme për gjykatat e tjera, ose vetë kolegjet e thjeshta të asaj gjykate. Barazia në të drejta, mes të tjerash, përcakton edhe detyrimin për vendimmarrje të njëjtë dhe të qëndrueshme në çështje të ngjashme nga gjykatat e zakonshme (*shih vendimin nr.6, datë 17.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Zbatimi dhe interpretimi i normës ligjore është së pari, dhe mbi të gjitha, funksioni kryesor i gjykatës. Sistemi gjyqësor njihet disa shkallë gjykimi, me qëllim që shkeljet e kryera nga një gjykatë, procedurale apo materiale, të riparohen në një gjykatë më të lartë. Gjykata e Lartë, si gjykatë e ligjit, ka kompetencën të vlerësojë dhe sigurojë zbatimin uniform të ligjit. Por kjo nuk nënkupton që në të gjitha rastet kur dy gjykatat e faktit kanë bërë një interpretim të ndryshëm të ligjit, Gjykata e Lartë ka detyrimin që të shprehet lidhur me mënyrën se si ai ligj i zbatueshëm duhet të interpretohet.

10. Vlerësimi që Gjykata e Lartë i bën rekursit në dhomën e këshillimit nuk është një vlerësim formal, por është një vlerësim i të gjitha shkaqeve të ngritura në rekurs dhe bazueshmërisë së tyre duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore. Në përfundim të këtij vlerësimi, nëse Kolegji i Gjykatës së Lartë arrin në përfundimin se interpretimi që ka bërë gjykata e apelit, i cili është ai që kundërshtohet në rekurs, është i drejtë, është në kompetencën e tij të vendosë mospranimin e rekursit.

11. Bazuar në standardet e mësipërme, vlerësojmë se, në rastin konkret, për sa Gjykata e Lartë ka vlerësuar mospranimin e rekursit, kjo do të thotë se të gjitha shkaqet e ngritura në të nga kërkuarisi, që janë servirur si shkaqe ligjore për prishjen e vendimit të gjykatës së apelit, nuk gjejnë mbështetje as në ligj dhe as në materialet e çështjes. Kolegji Penal, pavarësisht se vendimi i dhomës së këshillimit nuk përmban arsyet për këtë qëndrim, ka realizuar një proces vlerësimi të atyre shkaqeve, nëpërmjet të cilit ka arritur në konkluzionin e shprehur në dispozitiv.

12. Në përfundim të analizës së mësipërme, vlerësojmë se, për arsye se nga procesi gjyqësor, në tërësi, nuk rezulton cenimi i standardeve të një procesi të rregullt ligjor, Gjykata duhej të vendoste rrëzimin e kërkesës.

Anëtare: Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha